

Zadeva T-176/01

**Ferriere Nord SpA
proti
Komisiji Evropskih skupnosti**

„Državne pomoči – Smernice Skupnosti o državnih pomočeh za varstvo okolja – Jeklarsko podjetje – Proizvodi, za katere velja Pogodba ES – Odboren program pomoči – Nova pomoč – Začetek formalnega postopka – Roki – Pravice obrambe – Upravičeno pričakovanje – Obrazložitev – Uporaba smernic Skupnosti *ratione temporis* – Okoljski cilj naložbe“

Sodba Sodišča prve stopnje (četrti razširjeni senat) z dne 18. novembra 2004 II - 3937

Povzetek sodbe

- 1. Pomoči, ki jih dodelijo države – Splošen program pomoči, ki ga je odobrila Komisija – Posamezna pomoč, ki je predstavljena, kot da je v okviru odobritve – Preverjanje s strani Komisije – Presoja glede na odločbo o odobritvi in podredno glede na Pogodbo – Pomoč, ki predstavlja strogo in predvidljivo uporabo pogojev, določenih v odločbi o odobritvi – Pomoč, za katero velja ureditev za obstoječe pomoči
(člena 87 ES in 88 ES)*

2. *ESPJ – Pomoči jeklarstvu – Načrti pomoči – Preverjanje s strani Komisije – Določitev roka za začetek formalnega postopka preiskave v členu 6(6) splošne Odločbe št. 2496/96 – Obseg (splošna Odločba št. 2496/96, člen 6(6))*

3. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Upravni postopek – Pravica zadevnih oseb, da predložijo svoje pripombe – Sprememba smernic Skupnosti, ki se uporabijo, med postopkom – Obveznost Komisije v primeru izvajanja novih načel (člen 88(2) ES)*

4. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Načrti pomoči – Preverjanje s strani Komisije – Spoštovanje načela varstva zaupanja v pravo – Obveznost Komisije, da v končni odločbi spoštuje okvir, ki ga predstavljajo navedbe iz odločbe o uvedbi postopka preiskave*

5. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Upravni postopek – Združljivost pomoči s skupnim trgov – Dokazno breme izplačevalca in potencialnega prejemnika pomoči (člen 88(2) ES)*

6. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Upravni postopek – Projekt pomoči za investicijo jeklarskega podjetja, ki proizvaja proizvode, za katere velja pogodba ESPJ, in proizvode, za katere ta ne velja – Načrt, ki je bil predmet dveh zaporednih priglasitev, ene iz naslova Pogodbe ESPJ in druge iz naslova Pogodbe ES – Iskanje pravne podlage za svojo odločbo s strani Komisije – Dopustnost z vidika načela dobrega upravljanja*

7. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Prepoved – Odstopanja – Varstvo okolja – Pooblastilo Komisije za odločanje po prostem preudarku – Možnost sprejetja smernic – Zavezujoča narava – Sodni nadzor (člena 6 ES in 87 ES)*

8. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Načrti pomoči – Preverjanje s strani Komisije – Nove smernice Skupnosti – Takojšnja uporaba – Uporaba za načrte pomoči, ki so bile priglašene pred njihovo objavo, v okviru postopka preiskave*

9. *Pomoči, ki jih dodelijo države – Prepoved – Odstopanja – Varstvo okolja – Smernice Skupnosti – Upravičenost investicije do pomoči za varstvo okolja – Merilo – Namen – Okoljevarstveni vpliv*

1. Komisija posamezne pomoči, ko je z njo soočena in za katero se navaja, da se je dodelila na podlagi uporabe predhodno odobrenega programa, ne more takoj preučiti glede na Pogodbo. Pred začetkom vsakega postopka mora preveriti, ali za pomoč velja splošni program in ali izpolnjuje pogoje, določene v njeni odločbi o odobritvi. Komisija bi lahko, če ne bi ravnala tako, s preiskavo vsake posamezne pomoči postavila pod vprašaj svojo odločbo o odobritvi programa pomoči, ki naj bi že bil predmet preverjanja v smislu člena 87 ES, kar bi ogrozilo načela pravne varnosti in spoštovanja zaupanja v pravo. Pomoč, ki pomeni strogo in predvideno uporabo pogojev, določenih v odločbi o potrditvi odobrenega splošnega programa, torej šteje kot veljavna pomoč, ki je ni treba priglasiti Komisiji niti preučiti v skladu s členom 87 ES.

za državno pomoč jeklarski industriji je naveden dvomesečni rok, po katerem je mogoče, če ne pride do začetka formalnega postopka, izvršiti ukrepe načrtovanih pomoči, če je država članica Komisijo predhodno obvestila o svoji nameri. Ta določba Komisiji ne določa roka, katerega kršitev bi pomenila ničnost, ampak v skladu z dobrim upravljanjem pomeni poziv k skrbnemu ravnanju in zadevni državi članici dopušča, da ukrepe pomoči izvrši po preteku dveh mesecev, če o tem predhodno obvesti Komisijo.

(Glej točko 62.)

(Glej točko 51.)

2. V členu 6(6) splošne Odločbe št. 2496/96 o določitvi pravil Skupnosti

3. Čeprav mora Komisija pri presoji združljivosti državne pomoči s skupnim trgom uporabiti smernice Skupnosti, ki so nadomestile tiste, ki so veljale, ko so

zadevne stranke predložile svoje pripombe v smislu člena 88(2) ES, jih mora, v primeru da namerava odločbo utemeljiti na novih načelih, pozvati, naj v zvezi s tem podajo pripombe, drugače krši njihove postopkovne pravice.

(Glej točko 75.)

bolj izjasnijo, pa morata država članica in morebitni prejemnik pomoči navesti trditve, s katerimi želita dokazati, da načrt pomoči ustreza izjemam, določenim ob uporabi Pogodbe, ker je namen formalnega postopka prav seznanitev Komisije z vsemi dejstvi zadeve.

(Glej točki 93 in 94.)

4. Načelo zaupanja v pravo, na katero se sklicuje tožeča stranka, pomeni, da mora Komisija pri vodenju postopka, ki vključuje preučitev državne pomoči, upoštevati upravičena pričakovanja zadevnih strank, ki lahko nastanejo na podlagi navedb v odločbi o začetku postopka preiskave in svoje končne odločbe ne sme utemeljiti s pomanjkanjem dokazov, ki jih zadevne stranke glede na te navedbe niso mogle šteti za dokaze, ki bi se morali predložiti.

(Glej točko 88.)

6. V primeru pomoči, ki je namenjena v korist jeklarske družbe, ki proizvaja proizvode, pri čemer za določene izmed njih velja Pogodba ESPJ, za določene pa ne, in za ti dejavnosti nima ločenih računovodstev, Komisiji ni mogoče očitati domnevnih procesnih napak, ki predstavljajo kršitev načela dobrega upravljanja, ker je iskala pravno podlago za svojo odločbo, saj od vsega začetka ni bilo gotovo, ali se naložba nanaša na Pogodbo ESPJ ali na Pogodbo ES, in ji je bila načrtovana pomoč priglašena zaporedoma na podlagi obeh pogodb in je bila v vsakem primeru zavezana zagotoviti, da do pomoči ne bi bile upravičene druge dejavnosti kot tiste, za katere je pomoč dodeljena.

5. Čeprav mora Komisija, ko se odloči začeti formalni postopek, jasno izraziti dvome o združljivosti pomoči, da bi državi članici in drugim zainteresiranim strankam omogočila, da se o njih čim

(Glej točke od 99 do 101.)

7. Združljivost načrta pomoči, ki se nanaša na varstvo okolja, s skupnim trgom se presoja v skladu s povezanimi določbami členov 6 ES in 87 ES ter v okviru smernic Skupnosti, ki jih je Komisija predhodno sprejela za to presojo. Komisija namreč na področju nadzora državnih pomoči zavezujejo smernice in sporočila, ki jih sprejema, če niso v nasprotju z določbami Pogodbe in če so jih priznale države članice. Zadevne stranke se zato lahko na to sklicujejo, sodišče pa lahko preveri, ali je Komisija pri sprejetju izpodbijane odločbe spoštovala pravila, ki si jih je naložila.

(Glej točko 134.)

8. Če iz novih smernic Skupnosti glede državnih pomoči izhaja, da te začejo veljati na dan svoje objave, in da mora Komisija njihove določbe uporabiti glede vseh priglasenih načrtov pomoči, tudi pred to objavo, jih mora ta uporabiti pri presoji pomoči, ki je predmet še nezaključenega formalnega postopka preiskave. Ta takojšnja uporaba izvira iz določb člena 254(2) ES glede začetka veljavnosti uredb ter direktiv Sveta in Komisije in upošteva načelo zaupanja v pravo, ki, tako kot načelo pravne varnosti, zadeva

okolščine, ki so nastale pred začetkom veljavnosti novih določb in ne začasnih okoliščin, v katerih je država članica, ki priglasila načrt nove pomoči Komisiji, in čaka na rezultat njene preiskave.

(Glej točke od 137 do 139.)

9. Uporaba določb Skupnosti, ki se nanašajo na državne pomoči za varstvo okolja, je odvisna od cilja naložbe, glede katere je bila vložena vloga za pomoč. Tako so v smernicah iz leta 2001, ki so v zvezi s tem enake smernicam iz leta 1994, navedene naložbe, namenjene zmanjšanju ali odpravi onesnaženja ali škodljivih vplivov oziroma prilagoditvi proizvodnih načinov, pri čemer je pojasnjeno, da so le dodatni stroški naložbe, povezani z varstvom okolja, upravičeni do pomoči. Upravičenost do pomoči za varstvo okolja naložbe, ki zlasti ustreza ekonomskim vidikom, predpostavlja, da ti vidiki sami po sebi niso dovolj za utemeljitev naložbe v izbrani obliki.

Iz namena smernic iz leta 2001, ki je v zvezi s tem enak namenu smernic iz leta 1994, namreč izhaja, da do pomoči ni

upravičena vsaka naložba, ki proizvodni obrat prilagodi zavezujočim ali nezavezujočim nacionalnim ali skupnostnim standardom, ki take standarde presega ali je izvedena ob tem, da ni nobenih standardov, ampak samo naložba, katere namen je izboljšanje okolja. Zato dejstvo, da naložba prinaša izboljšave z vidika varstva okolja, kot tudi dejstvo, da so v izpodbijani odločbi priznane prednosti naložbe z vidika varstva okolja oz. zdravja in varstva delavcev, ni upoštevno. Mogoče je sicer, da je bil cilj načrta hkrati izboljšanje ekonomske produktivnosti in varstvo okolja, ampak obstoj tega drugega cilja ne more izhajati le iz ugotovitve, da ima nova oprema manjši negativni učinek na okolje kot stara, ker je to lahko le stranski učinek spremembe tehnologije z ekonomskim

namenom ali obnovitev rabljenega materiala. Da bi lahko v takem primeru dosegli delno okoljski cilj naložbe, ki je upravičena do pomoči, je treba dokazati, da bi bilo mogoče enako ekonomsko storilnost doseči z opremo, ki bi bila cenejša, ampak bolj škodljiva za okolje.

Vprašanje torej ni, ali naložba vodi do okoljskih izboljšav oziroma ali presega okvirje obstoječih okoljskih standardov, temveč predvsem, ali je bila izvedena za take izboljšave.

(Glej točke od 147 do 152.)